

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Szimbolikus logika - Kijelentéslogika

Egyetemi tanév 2025–2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Történelem és Filozófia Kar
1.3. Intézet	Magyar Filozófiai Tanszék
1.4. Szakterület	Filozófia
1.5. Képzési szint	Alapképzés (BA)
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Filozófia
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		Szimbolikus logika - Kijelentéslogika				A tantárgy kódja		HLM2302			
2.2. Az előadásért felelős tanár neve			Dr. Gergely Péter-Alpár egy. adj.								
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve			Dr. Gergely Péter-Alpár egy. adj.								
2.4. Tanulmányi év		1	2.5. Félév		1	2.6. Értékelés módja		V	2.7. Tantárgy típusa		Alaptárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összórás	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					14
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					28
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					14
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					8
Vizsgák					6
Más tevékenységek:					
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórás					70
3.8. A félév összórás					126
3.9. Kreditszám					5

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	nincsenek
4.2. Kompetenciabeli	nincsenek

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Az előadások 70%-án kötelező a részvétel: 14 előadásból 9-en.
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	A szemináriumokon kötelező a részvétel. 2 kötelező szemináriumi dolgozat (vagy strukturált szakmai beszámoló/handout) elkészítése és bemutatása. A szemináriumi beszélgetésbe való bekapcsolódás.

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai/kulcs-kompetenciák	- C1 A filozófia elméleti és történeti alapjainak beazonosítása és megfelelő alkalmazása: elvek, értékek, etikák, gondolkodási módozatok és gyakorlatok. - C2 Általános és ágazati filozófiai gondolatok, témák és problémák rendszerezése és megfogalmazása. - C3 Megoldások, konklúziók vagy alternatív problémamegközelítések erős és gyenge pontjainak a kritikai gondolkodás (logikai elemzés és értékelés) általi beazonosítása. - C4 Az emberi cselekedetek, tapasztalatok és létezés okainak, elveinek és értelmének a kimutatása. - C5 Filozófiai gondolatok/ismeretek létrehozása és közlése. - C6 Személyközi és interkulturális közvetítés a személyközi és interkulturális problémák beazonosítása, elemzése és megoldása révén.
Transzverzális kompetenciák	- CT1 Közepes nehézségű problémahelyzetek realista, illetve mind elméleti, mind gyakorlati érveléssel való kezelése, hatékony megoldásuk érdekében. - CT2 A hatékony multidiszciplináris csoportmunka technikáinak a különböző hierarchikus szinteken való alkalmazása. - CT3 A szakmai továbbképzés szükségletének az önértékelése a személyes autonómia, a munkaerőpiaci integráció és a munkaerőpiaci követelményekhez való alkalmazkodóképesség fejlesztése céljából.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A kijelentéslogika alapfogalmainak annak érdekében való elsajátítása, hogy ezeknek a fogalmaknak a segítségével bizonyos logikai problémákat és kérdéseket tematizáljunk, illetve elemezzünk.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	- A kijelentéslogika szintaktikai-szemantikai fogalmainak elsajátítása. - A levezetés és bizonyítás műveleteinek helyes elvégzése. - Az eldöntési módszerek elemzése. - A bizonyítások helyességének elemzése. - A kijelentéslogika néhány alapvető tételének bebizonyítása.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. A logika nyelvtana.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
2. Szemantikai értékek.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
3. Extenzionális predikátumok.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
4. Igazságfunktorok	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
5. Halmazok, relációk és argumentumok.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
6. A kijelentéslogika szintaxisa és szemantikája. (Rövid áttekintés.)	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
7. Eldöntési módszerek: igazságtáblázat és Quine-módszer.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
8. Eldöntési módszerek: reductio-teszt, normálformák (konjunktív és diszjunktív normálformák).	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
9. Bizonyítási módszerek: direkt és indirekt bizonyítások, kontrapozíció.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	

10. A kijelentéslogika kitüntetett sémái. Dualitás.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
11. Helyettesítés, felcserélhetőség.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
12. Analitikus táblázatok.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
13. Természetes levezetés.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
14. Axiomatika.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	

Könyvészet:

1. Bostock, David: *Intermediate Logic*. Oxford, Clarendon Press, 2002.
2. Detlefsen, Michael – McCarty, David Charles – Bacon, John B.: *Logic from A to Z*. London & New York, Routledge, 1999.
3. Drăghici, Virgil: *Logică tradițională / clasică / modală*. Cluj-Napoca, Editura Fundației Studiilor Europene, 2007.
4. Fitch, Frederic Brenton: *Symbolic Logic*. New York, The Ronald Press Company, 1952.
5. Halbach, Volker: *The Logic Manual*. Oxford University Press, 2010.
6. Hofstadter, Douglas R.: *Gödel, Escher, Bach. Egybefont Gondolatok Birodalma. Metaforikus fúga tudatra és gépekre, Lewis Carroll szellemében*. Budapest, Typotex, 2005.
7. Kneale, William – Kneale, Martha: *A logika fejlődése*. Budapest, Gondolat Kiadó, 1987.
8. Lemmon, E. J.: *Beginning Logic*. Chapman & Hall/CRC Press, 1998.
9. Madarász Tiborné – Pólos László – Ruzsa Imre: *A logika elemei*. Budapest, Osiris Kiadó, 2006.
10. Pollock, John L.: *Technical Methods in Philosophy*. Westview Press, 1990.
11. Prawitz, Dag: *Natural Deduction. A Proof-Theoretical Study*. Uppsala, Almqvist & Wiksell, 1965.
12. Quine, Willard van Orman: *A logika módszerei*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1968.
13. Ruzsa Imre: *Bevezetés a modern logikába*. Budapest, Osiris Kiadó, 2001.

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. R. Carnap: <i>A metafizika kiküszöbölése a nyelv logikai elemzésén keresztül</i> . Gyakorlatok.	Szövegelemzés és -értelmezés	
2. Gyakorlatok.	Gyakorlatok	
3. G. Frege: <i>Jelentés és jelöllet</i> . Gyakorlatok.	Szövegelemzés és -értelmezés	
4. Gyakorlatok.	Gyakorlatok	
5. B. Russell: <i>Ismeretség útján és leírás útján szerzett megismerés</i> ; B. Russell: <i>A denotálásról</i> ; G. E. M. Anscombe: <i>The Theory of Descriptions</i> . Gyakorlatok.	Szövegelemzés és -értelmezés	
6. Gyakorlatok.	Gyakorlatok	
7. P. F. Strawson: <i>A referálásról</i> ; B. Russell: <i>Strawson úr a referálásról</i> . Gyakorlatok.	Szövegelemzés és -értelmezés	
8. Gyakorlatok.	Gyakorlatok	
9. R. Carnap: <i>Filozófia és logikai szintaxis</i> . Gyakorlatok.	Szövegelemzés és -értelmezés	
10. Gyakorlatok.	Gyakorlatok	
11. W. v. O. Quine: <i>Arról, ami van</i> . Gyakorlatok.	Szövegelemzés és -értelmezés	
12. Gyakorlatok.	Gyakorlatok	
13. M. Schlick: <i>Az ismeret fundamentumáról</i> . Gyakorlatok.	Szövegelemzés és -értelmezés	
14. Gyakorlatok	Gyakorlatok	

Könyvészet:

1. Anscombe, G. E. M.: The Theory of Descriptions. In uő: *An Introduction to Wittgenstein's Tractatus*. Harper & Row, New York, 1959, 41–50.
2. Carnap, Rudolf: A metafizika kiküszöbölése a nyelv logikai elemzésén keresztül. In Altrichter Ferenc (Szerk.): *A bécsi kör filozófiája*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1972, 61–92.
3. Carnap, Rudolf: Filozófiai és logikai szintaxis. In Altrichter Ferenc (Szerk.): *A bécsi kör filozófiája*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1972, 134–194.
4. Frege, Gottlob: Jelentés és jelölet. In uő: *Logikai vizsgálódások*. Osiris Kiadó, Budapest, 2000, 118–147.
5. Quine, Willard van Orman: Arról, ami van. In Irving M. Copi – James A. Gould (Szerk.): *Kortárs-tanulmányok a logikaelmélet kérdéseiről*. Gondolat, Budapest, 1985, 273–296.
6. Russell, Bertrand: A denotálásról. *Világosság*, 2005. 12. 5–16.
7. Russell, Bertrand: Ismeretség útján és leírás útján szerzett megismerés. In uő: *A filozófia alapproblémái*. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1991, 51–64.
8. Russell, Bertrand: Strawson úr a referálásról. In Irving M. Copi – James A. Gould (Szerk.): *Kortárs-tanulmányok a logikaelmélet kérdéseiről*. Gondolat, Budapest, 1985, 207–215.
9. Schlick, Moritz: Az ismeret fundamentumáról. In Altrichter Ferenc (Szerk.): *A bécsi kör filozófiája*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1972, 260–287.
10. Strawson, Peter F.: A referálásról. In Irving M. Copi – James A. Gould (Szerk.): *Kortárs-tanulmányok a logikaelmélet kérdéseiről*. Gondolat, Budapest, 1985, 167–206.

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A tantárgy fejleszti az analitikus gondolkodást. A kurzus emellett olyan kutatási készségeket is kínál, amelyek bármely tudományos és alkalmazott tudományterületre átvihetők.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Az előadásokon átadott ismeretanyag elsajátítása. A formális logika <i>terminus technicus</i> ainak megfelelő használata. Gyakorlatok elvégzése.	Félév végi, írásbeli záróvizsga.	70%
10.5 Szeminárium / Labor	A szövegek elemzésében és értelmezésében való aktív részvétel.	2 szemináriumi szöveg bemutatása és értelmezése.	20%
	A szövegértelmezésekben és vitákban való aktív részvétel.	A félév során az ellenőrzés folyamatosan történik.	10%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
• Az előadásokon kötelező a 70%-os, a szemináriumokon a 100%-os részvétel. • 2 szemináriumi szöveg bemutatása a félév során. A hallgató a kiválasztott szemináriumi szövegről 3-4 oldalas (gépett) handoutot/kivonatot készít, és egy héttel a bemutató előtt elküldi azt a tanárnak; majd az észrevételek alapján kiegészített/módosított dokumentumot a szemináriumi bemutató napján, de feltétlenül még a bemutató			

előtt, elküldi a többi hallgatónak, ill. a tanárnak.

- A vitákban, a szövegek elemzésében és értelmezésében való állandó, aktív részvétel.

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)¹

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							
								

Kitöltés időpontja:
2025. szept. 15.

Előadás felelőse:
Dr. Gergely Péter-Alpár egy. adj.

Szeminárium felelőse:
Dr. Gergely Péter-Alpár egy. adj.

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
...

Intézetigazgató:
Dr. Demeter Márton-Attila egy. tanár

¹ Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.